

Motion till riksdagen 2005/06:Ju391

av **Birgitta Carlsson och Roger Tiefensee (c)**

Barnets möjligheter att få sina rättigheter tillvaratagna i rättsprocessen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta initiativ till att inrätta regionala barnrättscentrum över hela Sverige, för att stärka barnets ställning i rättsprocessen och ge barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp ökade möjligheter till upprättelse oavsett var de bor i landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillskjuta resurser för att säkerställa en utvärdering av de försöksverksamheter med barnrättscentrum som skall startas på uppdrag av regeringen.

Motivering

Att som barn bli utsatt för ett sexuellt övergrepp är något av det värsta som kan hända under barndomen. Om förövaren dessutom är en förälder ändras många av de villkor som barn har att förhålla sig till. Tillit som raseras, svek och upplevd ensamhet är bara några av de effekter som kan följa i övergreppets fotspår. Att få ett barn att berätta om ett övergrepp är något som kräver mycket kunskap och erfarenhet hos den som möter barnet. I de fall övergreppen anmäls väntar en lång och svårhanterlig juridisk och känslomässig process för barnet, eller också – vilket händer alldeles för ofta – läggs ärendet ned utan att barnet får möjlighet till upprättelse.

Under 2004 gjordes drygt 11 000 polisanmälningar om barn som blivit utsatta för vålds- eller sexualbrott. Antalet polisanmälningar och andelen ärenden som går vidare till åtal eller strafföreläggande varierar starkt över landet. Lagföringsprocenten varierade år 2003 mellan åklagarkamrarna från 13 % som lägst till 65 % som högst. Många ärenden läggs ner på grund av brister i förundersökningen. Statistiken visar också att det finns en stor risk att kvali-

Fel! Okänt namn på

teten på bemötandet av barnet och handläggningen är starkt avhängigt till i vilken del av Sverige barnet bor.

Det finns också andra problem i hur barn som utsatts för våld och övergrepp bemöts i rättsprocessen, vilket visats i olika rapporter genom åren. Handläggningstiden för utredningar är ofta alldeles för lång och kompetensen hos dem som handlägger ärendena varierar kraftigt över landet. Olika myndigheter arbetar i hög grad utifrån enbart sitt eget myndighetsperspektiv, utan samordning. Barn tvingas därför att gå igenom parallella processer med olika huvudmän som polis, socialtjänst m.fl. Det finns en uppenbar risk att myndigheternas brist på samverkan gör att barnets bästa åsidosätts.

Barnets ställning i rättssystemet behöver stärkas. Alla barn som utsatts för fysiskt våld eller sexuella övergrepp har samma rätt till professionell handläggning, från upptäckt genom rättsprocess och behandling, i enlighet med barnkonventionens artikel 39. Ansvariga myndigheter som socialtjänst, polis och åklagare måste samverka för att uppnå en barnvänlig rättsprocess. Regeringen bör initiera regionala barnrättscentrum över *hela* Sverige, för att ge barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp ökade möjligheter till upprättelse och ett bra stöd, oavsett var i landet de bor.

Det är positivt att regeringen har tagit ett första steg för att inrätta barnrättscentrum i Sverige genom att initiera försöksverksamheter. Åklagarmyndigheten har i år fått i uppdrag att tillsammans med Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen medverka till etablering av flera försöksverksamheter med samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott som t.ex. sexuella övergrepp och misshandel. Försöksverksamheterna ska enligt uppdraget utvärderas.

Försöksverksamheten ska pågå under tiden 2005–2007. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2008. En delredovisning av verksamhetens arbete ska lämnas senast den 15 juni 2006. Myndigheterna ska i sitt arbete samråda med Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting samt Rädda Barnen.

Syftet med försöksverksamheterna är att de utredningar som görs i samband med misstankar om att ett barn har utsatts för brott ska vara anpassade till barnen. Barnen ska inte behöva ha kontakter med polis, åklagare, rättsmedicin, socialtjänst och barnpsykiatri på olika platser utan endast behöva komma till ett ställe. Barnen ska inte i onödan behöva utsättas för upprepade förhör och intervjuer av olika personer och för olika syften. Ett annat syfte med uppdraget är att genom metodutveckling höja kvaliteten i utredningarna. Detta möjliggörs genom en nära samverkan som skapar förutsättningar för kontinuerligt utbyte av information och kunskap i varje enskilt ärende men också på en övergripande nivå.

Regeringen har dock beslutat att inga extra medel ska tillskjutas för uppstart, genomförande eller utvärdering av försöksverksamheterna. En kvalitativ utvärdering av denna nya metod för att stärka barnets rättigheter kräver resurser annars riskerar utvärderingen att inte få tillräcklig omfattning och därmed bli intetsägande. Detta kan i sin tur påverka valet av att gå vidare med att skapa fler barnrättscentrum runtom i Sverige. Det är inte rimligt att ålägga

Fel! Okänt namn på

myndigheterna att utöver sina ordinarie budgetar finansiera en jämförande och övergripande utvärdering av det slag som krävs för att göra försöksverksamheterna rättvisa. Regeringen bör därför tillskjuta medel för att möjliggöra en god utvärdering av försöksverksamheterna.

Stockholm den 1 oktober 2005

Birgitta Carlsson (c)

Roger Tiefensee (c)